

STRATÉGIA Živá rieka

Náš koncept sa opiera o potrebu **renaturalizácie** rieky Mlynský náhon pretekajúcej centrom mesta Košice. Keďže táto rieka bola hrubo zmenená v 70-tych rokoch, našim cieľom bolo prinavrátenie jej prírodného charakteru.

V našom konceptu prístup sa venujeme Mlynskému náhonu zvnútra von. V prvom rade je pre nás podstatné vytvoriť živú riekku s **čistou a tečúcou vodou**, počas celého roka. Následne sa venujeme nábrežiu, kde navrhujeme **zelené brehy** s dostatočnou **biodiverzitou**, ktorá poskytuje **život** pre neinvazívnu flóru a faunu. V neposlednom rade stvárňujeme architektonický perimetr rieky - miesto, kde sa stretáva rieka s mestom. Navrhujeme ho ako civilný priestor, ktorý ponúka dostatočný priestor pre bezpečnú a bezkolíznu **prepravu** a oddych počas celého roka.

Stratégia architektúry Perimeter rieky vytvárajúci jej IDENTITU

Jeden zo základných problémov Mlynského náhonu vnímate v jeho chýbajúcej identite. Kým problémy vody a biotopy rieky sa dajú riešiť relatívne jednoduchými zásahmi, identita rieky (ako ju vnímajú obyvatelia mesta) si vyžaduje z nášho pohľadu značnú pozornosť. Veríme, že Košičania si za slúžia poznať Mlynský náhon inak. Civilným architektonickým jazykom sa snažíme artikulovať hranicu rieky a mesta - jej perimetr. Nábrežie rieky v každom jej profile rozširujeme na maximum a jasne definujeme ich hranicu cykláristickou a pešou promenádou. Na vymedzenie perimetra používame jednoduché prvky - lavičky, pouličné osvetlenie, odpadkové koše, stojany na bicykle, detské ihriská, či pavilóny.

Zvnútra VON

Zvnútra von je nielen spôsob prezentácie nášho návrhu. Tento princíp chceme vniesť do celej stratégie revitalizácie. Sme presvedčení, že esenciou celého priestoru Mlynského náhonu je v prvom rade samotná rieka s vodou, ktorá v nej tečie. Čo jej pomôže? Čo zvýši jej prietok? Čo do nej dostane život? Čo ju spraví čistšou? - Tieto a mnohé iné otázky si chceme kľásť na úvod. Rieku vnímate ako kľúčovú, o nej chceme rozprávať ako prvú, do nej by sa malo v danej etapizácii investovať najskôr. V tesnom závese za riekou nasledujú brehy, tie chceme rovnako renaturalizovať, vytvoriť z nich miesto s bohatou biodiverzitou a jednoduchým prístupom k samotnej rieke. Pri brehoch však nekonzistujeme. Pokračujeme ďalej a zafinujeme perimetr rieky - miesto kde rieka končí a začína mesto.

Perimeter ako väzanie, v ktorom chceš byť uväznený

O hraniciach musíme rozprávať opatrne a citlivo, lebo vyvolávajú veľké emócie a to hlavne tým, že sa dotýkajú slobody. No musíme o nich hovoriť. Hranice nám deliajú to, ako daný priestor (objekt, štát, mesto...) vyzerá, ako je vnímaný a v neposlednom rade, kým je. Sme za to, že pri Mlynskom náhone musíme investovať mnoho energie a času do správneho riešenia samotnej hranice rieky - miesta, kde rieka končí a začína mesto - do jej perimetra.

Príbeh betónového cestného panelu

V 70-tych rokoch bolo dno Mlynského náhonu vylodené castnými panelmi. Šlo o veľmi pragmatický spôsob ako vyriešiť samotnú údržbu rieky. Keďže betón nepredstavuje vhodné prostredie pre rast a život čokoľvek, malo to za následok zničenie prirodzenej kultúry rieky vo všetkých jej častiach. Značnú časť betónových panelov navrhujeme z vody povýšovať. Nechceme ich však za drahé peniaze odházať na skládky, rozhodli sme sa ich znovu použiť. Betónové panely premiestnime tam, kam v skutočnosti patria - do perimetra rieky. Vyvárame z nich prvky promenád, pôda, mosty, detské ihriská... Panely použijeme v podobe ako ho vyhládne z vody, bez prkár. Jeho tzv. "estetikou škaradej" uzatvárame jednu etapu tejto rieky. Vystavujeme ho ako memento, spomienku na dobu, bez toho aby sme sa ju snažili nejakou hodnotiť.

Súčasný stav

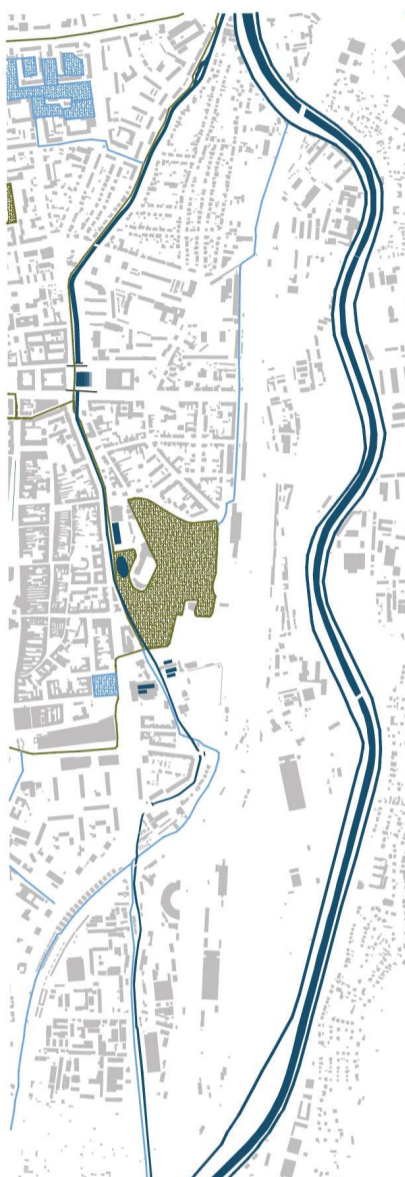
V súčasnosti je celá časť Mlynského náhonu ohradená oceľovým plotom. Jeho dno je vykladané z betónových panelov a zeleň na jeho brehoch nie je riešená koncepcie. Premostenia cez túto riekku tvoria pre peších bariéry a to z bizarného dôvodu organizovania Košických Benátok. Ešte donedávna sa rieka viackrát do roka vypúšťala, čo zabilo všetok život v nej.

Navrhované zmeny

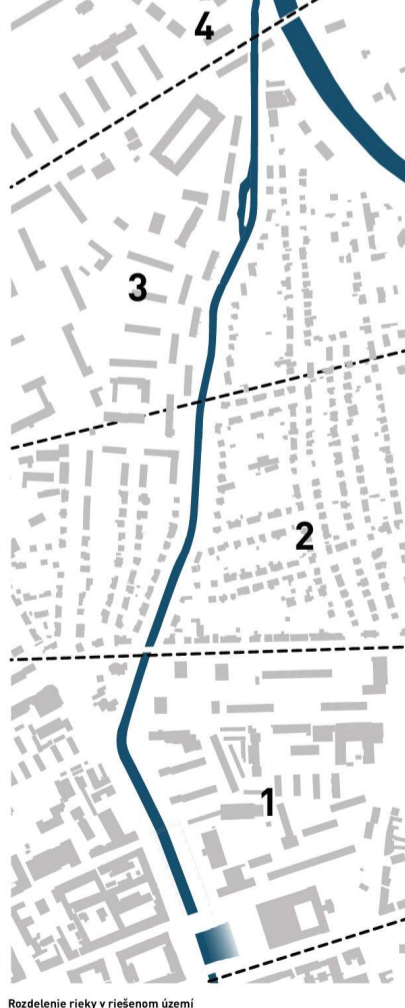
Značnú časť betónových panelov presúvame na brehy. Niektoré z nich použijeme na premotovanie profilu dna a to hlavne z dôvodu bezpečného prístupu k vode. Týmto krokom chceme odstrániť zábradlia po oboch brehoch rieky. Rieku renaturalizujeme - koncepcie vytvárame spôsob zazelnenia brehov a mesenie nového života do vody a na jej brehy.

Výsledok

Týmito krokmi chceme dospieť k živej rieke, ktorá bude domovom pre mnohé rastliny a živočíchy. Chceme vytvoriť rekreačné miesto pre Košičanov, správny batanc medzi jeho prírodnou koncepciou a náročnosťou na pravidelnú údržbu. Každým krokom, ktorý robíme, chceme dospieť do bodu, kedy bude Mlynský náhon celoročne využívaný všetkými vekovými kategóriami Košičanov a investovať do jeho údržby a chodu bude pre mesto výhodou, keďže sa bude jednať o prirodno-rekreačnú tepnu mesta. Túžime po tom aby Košičania nemuseli odchádzať za víkendovou rekreáciou mimo mesta. Správne mesto ktorým Košice určite sú túto výsadu obyvateľom už čoskoro ponúknu.

Voda v meste Košice

Rozdelenie rieky v riešenom území

Dôležitosť rieky v meste

Rieka je fundamentálnou súčasťou mesta. To logicky vyplýva z toho, že ľudia stavali svoje obydlia pri riekach, ktoré sa neskôr vynikli v mestá. Najskôr kvôli dopestovaniu plodín, rybolovu, neskôr kvôli obchodu a rozvoju priemyslu. Mnohé mestá používali riekku aj ako obrannú líniu - Košice neboli výnimkou. Rieka má symboliku, ktorá je často paradoxná. Na jednej strane sme s ňou životne previazaní a na druhej strane je to živel, ktorý nás ohrozuje. Rieka je výzvov z hľadiska urbanizmu, najmä kvôli klimatickej zmene, ktorá prichádza rýchlejšie, ako sme čakali.

Obnovený Mlynský náhon ako modrý park Košíc

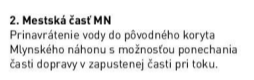
Modrý park je scénický a rekreačný priestor, ktorý svojim charakterom prirodzene dopĺňa funkcie moderného a dynamického mesta. Je logickým pokračovaním príbehu mesta Košice.

Modrý park bude v budúcnosti univerzálny spoločenský priestor, ktorý fyzicky a psychologicky spojí fragmentované a polarizované časti mesta a hlavne ich obyvateľov.

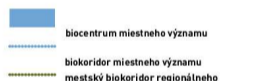
1. Rekreačná časť MN

Nachádza sa v najsevernejšej časti a ústí v rekreačnej zóne lesoparku Anička.

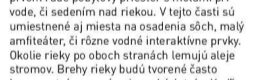
2. Mestská časť MN

Prinavrátenie vody do pôvodného koryta Mlynského náhonu s možnosťou ponechania časti dopravy v zapustených časti pri toku.

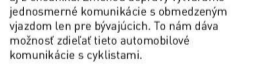
3. Industriálna časť MN

Južná industriálna časť mesta, ktorej brownfieldy sa časom premenia na živú súčasť mesta vďaka využitiu potenciálu rieky tečúcej v ich centre.

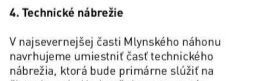
4. Technická časť MN

Nachádza sa v najjužnejšej časti mesta a je súčasťou mestského biocentru.

5. Technická časť MN

Nachádza sa v najjužnejšej časti mesta a je súčasťou mestského biocentru.

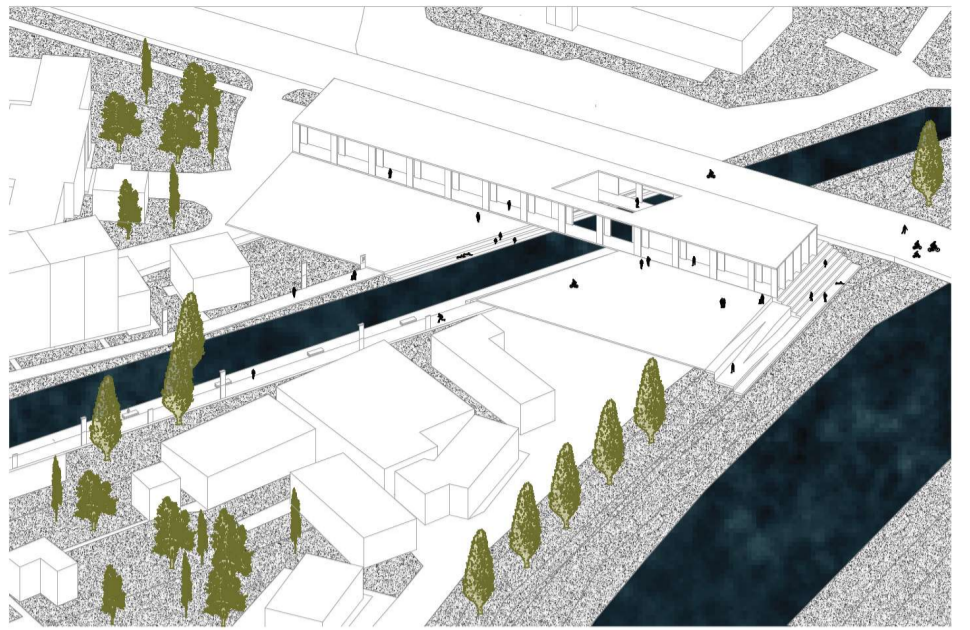

6. Technická časť MN

Nachádza sa v najjužnejšej časti mesta a je súčasťou mestského biocentru.

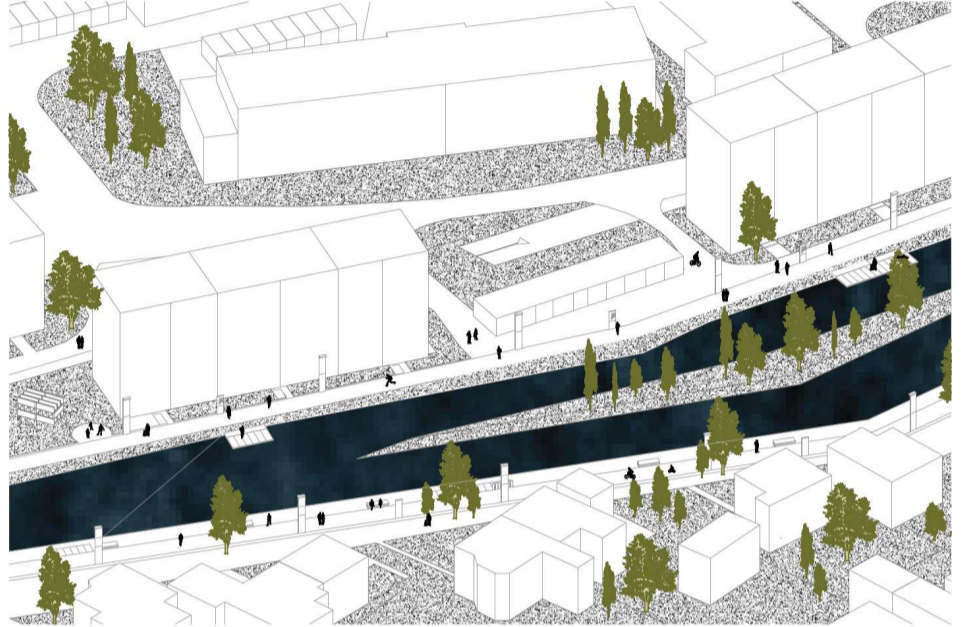
Situácia Hlinková ulica M 1:750

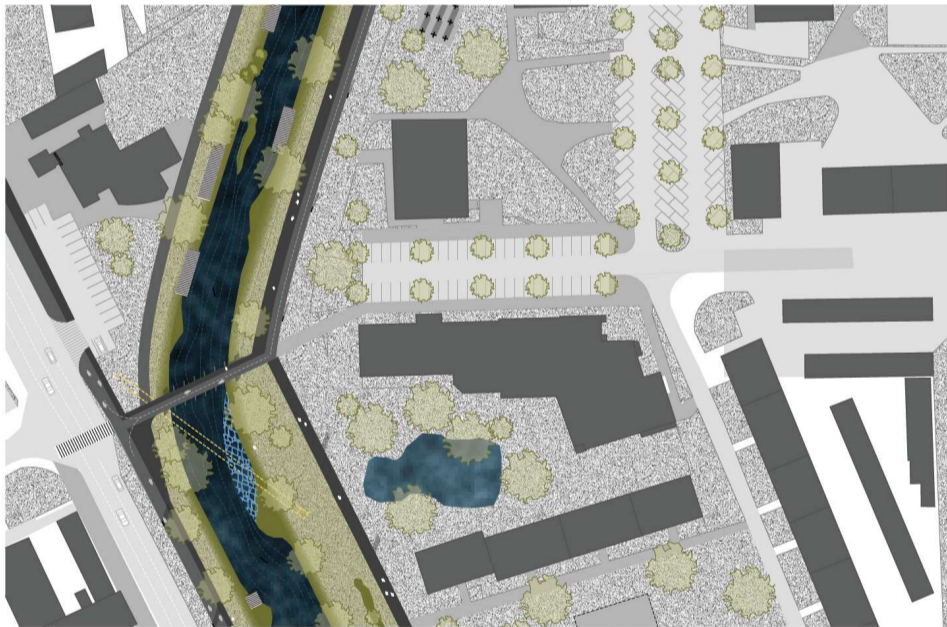
Axonometria Hlinková ulica

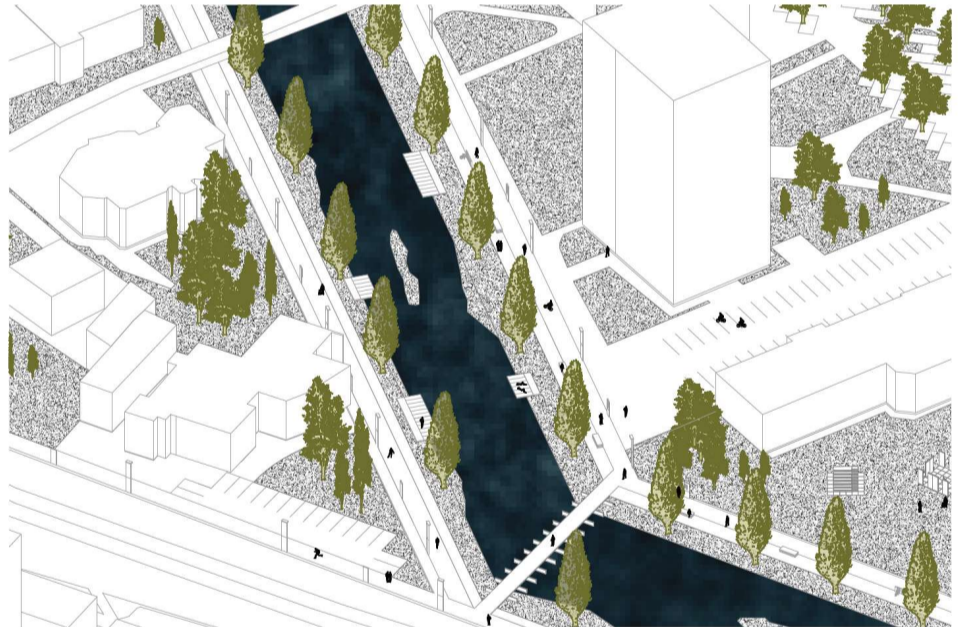
Situácia Čárskeho ulica M 1:750

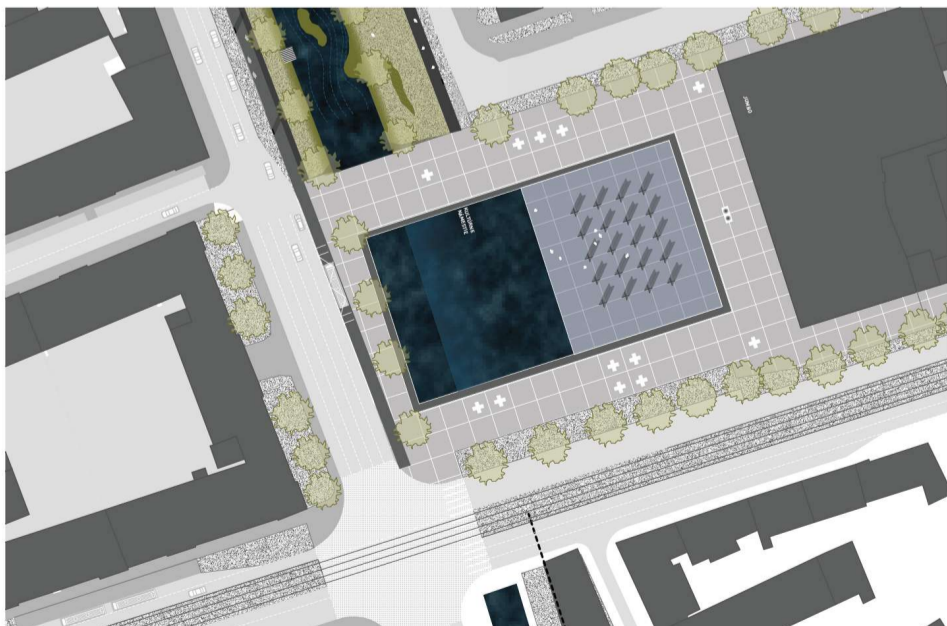
Axonometria Čárskeho ulica

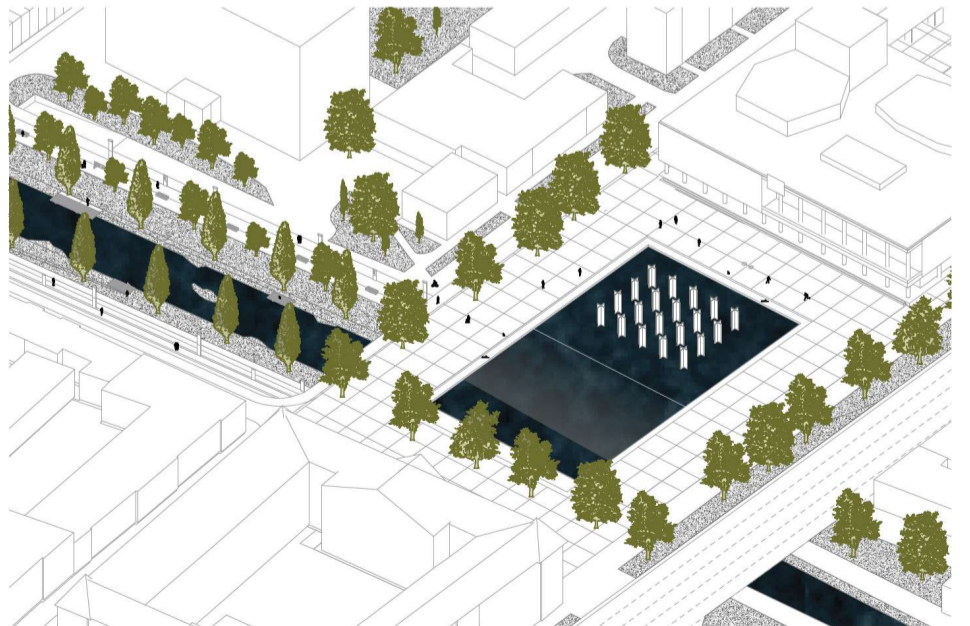
Situácia Gorkého ulica M 1:750

Axonometria Gorkého ulica

Situácia nové severné námestie M 1:750

Axonometria nové severné námestie

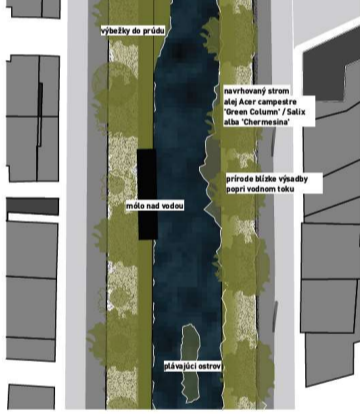
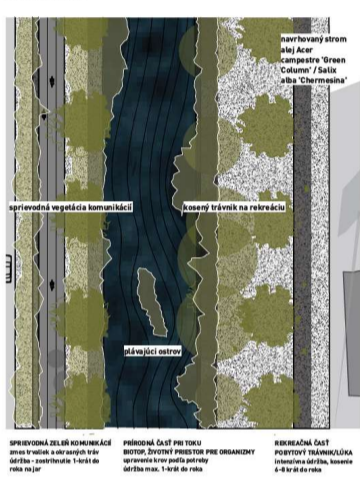
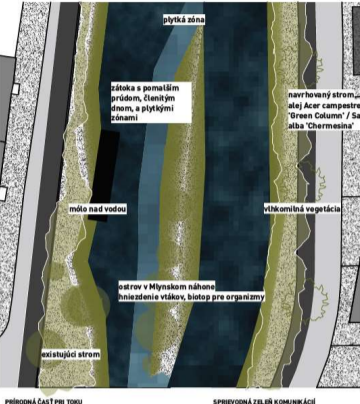
1. Koreňová čistlička
Vodu sme sa rozhodli zbavovať prebytočných živín prírodnou cestou. Navrhujeme systém vodných rastlín, ktoré budú prirodzene odberať voľné živiny a dostanú ju tak do optimálnejšieho stavu.

2. Rekreačná zeleň
V častiach, kde máme Mlynský náhon najširší navrhujeme rekreačnú zeleň. Pôjde o hustejšiu zeleň vo všetkých troch podzvlažoch (stromy, kríky, vodné rastliny). Touto zeleňou chceme vytvárať zákutia a introvertnejšie priestory vhodné na rekreáciu.

3. Rekreačná zeleň
V častiach, kde máme Mlynský náhon najširší navrhujeme rekreačnú zeleň. Pôjde o hustejšiu zeleň vo všetkých troch podzvlažoch (stromy, kríky, vodné rastliny). Touto zeleňou chceme vytvárať zákutia a introvertnejšie priestory vhodné na rekreáciu.

4. Tranzitné nábrežie
V častiach s užším profilom nábrežia navrhujeme vysokokmenné stromy a redšie kríky a trávy. Ľuďom na cyklotrase a buvári chceme zabezpečiť vizuálny kontakt s vodou aj z chodníka.

5. Mestské nábrežie
Nábrežie navrhujeme s často kosným trávníkom a stredne vysokým rákosom vo vode. Chceme vytvoriť mestský pobytový priestor vhodný na rôzne kultúrne aktivity, pikniky a podobné stretnutia.

V okolí revitalizovaného úseku Mlynského náhonu vznikajú štyri rôzne zóny, každé s trochu odlišnou primárnou funkciou. Týmto budúci využitiem územia je prispôbený aj koncept sadovníckych úprav.

1. Mestské nábrežie
Priestor nábrežia najbližšie k mestu má potenciál byť uživateľsky najviac využitý. Navrhované sú tu promenády, móla, lavičky, a v okolí hotela Jasmin je navrhovaná väčšia plocha kosenej trávnika. Na odľahlom trávníku má v tejto lokalite opodstatnenie, môže poskytnúť priestor na hry, šport, piknik alebo relax. Stromy v tejto časti sú navrhované s rozdielnymi korunami, aby v lete poskytovali tieň. Na námestí pred Jumbom sú navrhované stromoradia lip striebřitých.

2. Tranzitné nábrežie
Táto časť nábrežia je najúžšou časťou riešeného územia. Najdôležitejšou funkciou je tohto úseku preprava. Zeleň tu má charakter sprievodnej zelene, navrhovaná tu sú výsadby monokultúry okrasných tráv. Popri Mlynskom náhone je navrhované pravidelné stromoradie stromov so šikmými korunami, ktoré nábrežiu dodá rytmus a charakteristický vzhľad. Časť pri vode alebo ostrovy budú vysadené domácimi rastlinami. Vhodné zvolené trvalkové a trávové výsadby nie sú narozdielne údržbu ani vodu, tieto výsadby treba šia raz ročne na jar zasiať.

3. Rekreačné nábrežie
Severný úsek Mlynského náhonu, v okolí bytových domov pri Študentskej ulici má prevažne parkový charakter. Pobrežie je tu v niektorých miestach široké dostatočne na to, aby vznikli prírodné zóny vysadené rastlinami prírodnej potenciálnej vegetácie daného územia. Domáce druhy bylin a drevn majú z ekologického hľadiska vyššiu hodnotu, dokážu poskytnúť životný priestor a potravu väčšej škále organizmov, ako introdukované druhy. Druhové zloženie aj domácich druhov sa dá vybrať tak, aby malo aj estetickú hodnotu a počas roka sa mení charakter. Okrem toho môžu slúžiť aj na edukačné účely, výsadby sprístupnené chodníkmi alebo mólam budú poskytovať zaujímavé miesta na prechádzky a spoznávanie flóry. Do týchto prírodných porastov by sa nemalo pravidelne zasahovať, v prípade potreby je možné vykonať zmladenie alebo pokosenie porastu. (Každé 2-3 roky). Existujúce drevniny tvoria, jasene návrh v najvyššej možnej miere zachovávať.

Porasty vysadené na novovzniknutých ostrovoch by mali byť čo najviacjšieho miere ponechané prírodne a bez zásahov, tak aby tu mohli začať prebiehať samostatné prírodné procesy.

4. Technické nábrežie
Bezprostredná zóna pod Rybou, v tomto úseku bude umiestnená odkalovacia laguna. Sadovnícke úpravy okolia toku by mali vychádzať z požiadaviek na konštrukciu laguny.

Prírodná potenciálna vegetácia okolia Mlynského náhonu podľa Geobotanická mapa ČSSR, Slovenská socialistická republika, J. Michalík a kolektív, Veda, 1986 -

LUŽNÉ LESY NÍZINNE
trnák: Fraxinus angustifolia, Quercus robur, Ulmus minor, Fraxinus excelsior, Acer campestre, Picea abies

máke lužné lesy: Populus alba, Populus nigra, Populus tremula, Alnus glutinosa, Salix triandra, Salix purpurea, Salix fragilis, Salix viminalis, Salix alba, Carpinus betulus a jodmede

krivky: Swida sanguinea, Swida australis, Swida hungarica, Ligustrum vulgare, Eonymus europaeus, Acer campestre, Crataegus, Corylus avellana, Acer tataricum, Corydalis cava, Hedera helix, Rubus caesius, Berberis vulgaris, Clematis recta, Prunus spinosa, Salix pentandra, Viburnum lantana

byliny: Carex acutiformis, Carex riparia, Carex vesicaria, Carex elongata, Brachypodium sylvaticum, Crataegus lutea, Ranunculus ficaria, Oxem urbanum, Festuca gigantea, Gagea lutea, Denante banatica, Aegopodium podagraria, Rumex sanguineus, Anemone nemorosa, Ranunculus acris, Galium rubroideum, Anemone nemorosa, Galium odoratum, Campanula trachelium, Convolvulus majalis, Carex sylvatica, Glechoma hederacea, Dactylis polygama, Allium ursinum, Asarum europaeum, Polygonatum multiflorum, Pulmonaria officinalis, Ranunculus auricomus, Sanicula europea, Stachys sylvatica, Viola reichenbachiana, Galium aparine, Urtica dioica, Lamium maculatum, Clinopodium vulgare, Buglossoides purpurascens, Thalictrum minus, Vinetoxicon hircundaria, Polygonatum latifolium, Cerastium sylvaticum, Leucanthemum serotinum, Fritillaria meleagris, Gagea spathulata, Leucocjum vernum, Iris pseudacorus, Lythrum salicarium

1. Veľké stromy s veľkou korunou námestie - Tilia tomentosa (Al. Platanus)

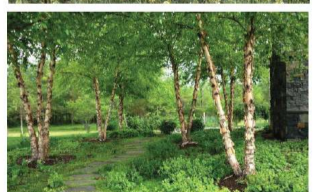
2. doplnkový kvitnící strom Malus 'David'

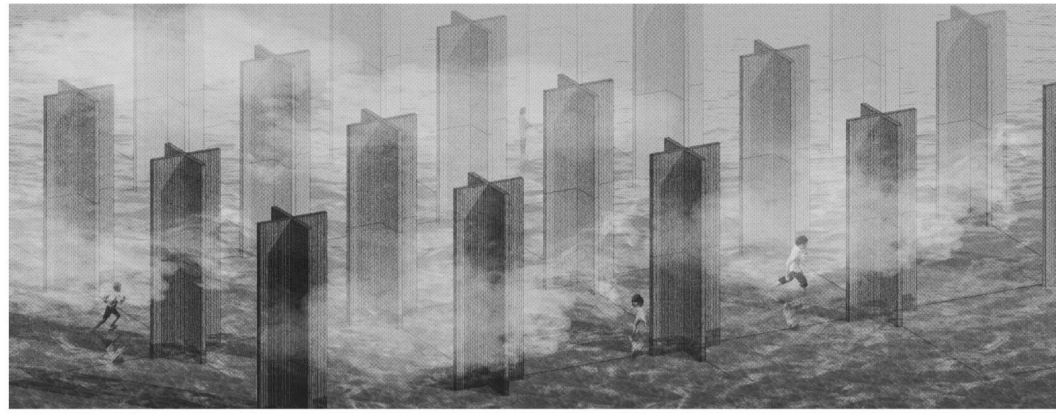

3. Alajový strom úzky pravidelný rytmus Acer campestre 'Green column' alebo Salix 'Chermesina'

2. prírodné vyzeraliace výsadby, domáce druhy - bezprostredné okolie vody, ostrovy vo vode

Pavilón na kultúrnom námestí

Letný pavilón z betónových panelov

Prvky mobiláru umiestnené v perimetri Mlynského náhonu vytvárame z betónových panelov vytláčaných z dna samotného MN. Identita MN tak zostáva zachovaná a veľmi jednoducho rozoznateľná.

1. Pešie napojenie na centrum mesta (rozšírenie pešej zóny)
Na to, aby sa z Mlynského náhonu mohlo stať plnohodnotná rekreačná mestská nábrežie, nevyhnutne potrebuje kvalitné napojenie na centrum mesta. Prerobením dopravy sa nám podarilo vytvoriť z Továrnskej ulice pešiu zónu, ktorá vyúsťuje priamo pri Mlynskom náhone.

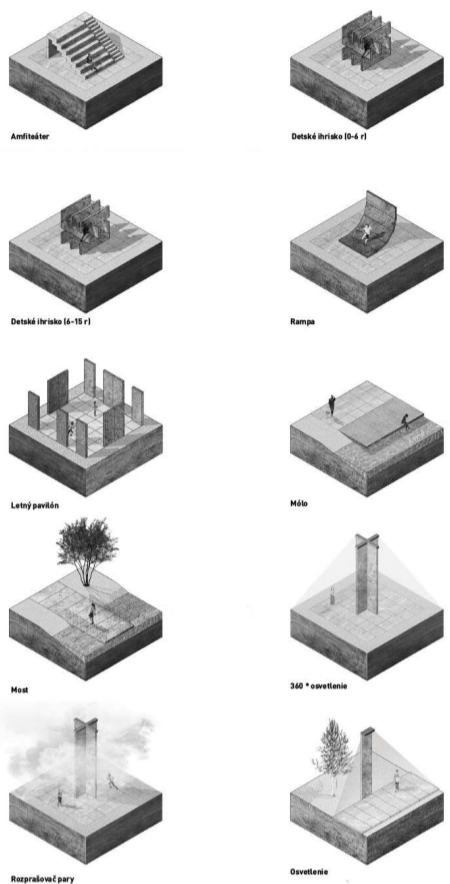
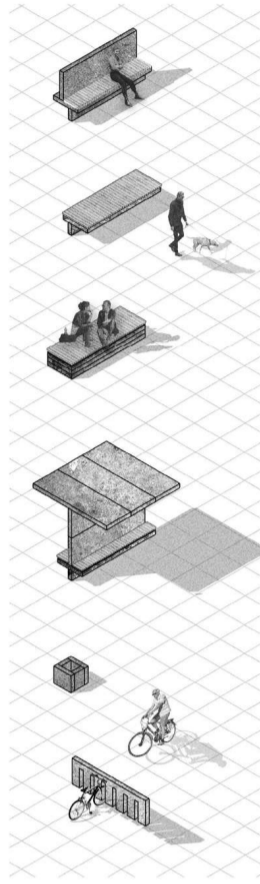
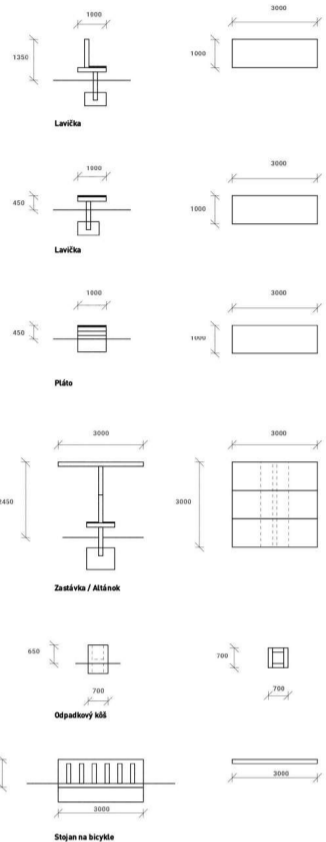
2. Vytvorenie kultúrneho námestia s vodnou plochou
Kraťajna štort, tvorená hlavné Tabakou, Kreaťajným centrom na Strojárskej ulici, Hotelom Jasmin (často hostujúcim rôzne festivaly, Kinom USMZY, Kunsthallo a v neposlednom rade potenciálom JUMBO centra, si vyžaduje svoj adekvátny verejný priestor. Vytvorili sme námestie využívajúce Mlynský náhon vo svojom strede.

3. Mestské nábrežie
Časť Mlynského náhonu, tečúca najbližšie pri centre mesta navrhujeme ako rieku s mestským nábrežím. Toto nábrežie ponúka v prvom rade pobytový priestor s mŕľami pri vode, či sedením nad riekou. V tejto časti sú umiestnené aj mesta na osadenie sídiel, malý amfiteáter či rôzne vodné interaktívne prvky.

4. Alej
Na mestskom nábreží obnovujeme alej, ktorá je jasným urbanistickým prvkom, dodávajúcim civilnosť tejto časti nábrežia.

5. Ohnisko
Partner reštaurácie RONDKO orientujeme k vode, kde spolu s prevádzkou Ohniska vytvárajú dôležitý pobytový priestor pri rieke.

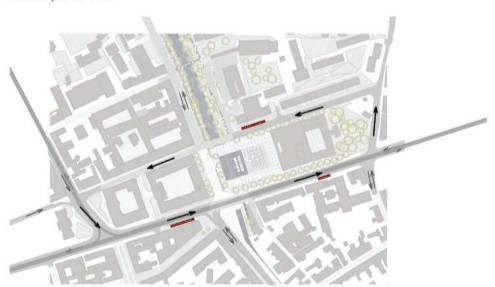
6. BJB
Nábrežie Mlynského náhonu pri BJB sprístupňujeme verejnosti. Cirkve by mohla schody využívať pri svojich bohoslužbách a krstoch. Na oplátku požadujeme sprístupnenie pobrežia verejnosti.

DOPRAVA

1.0
Existujúci dopravný systém sa s modifikáciami ponecháva v platnosti. Cieľom zmien je posilnenie pešej a cyklistickej dopravy, vytvorenie nových prepojení, koridorov a skľudnenie motorizovanej dopravy v ťažiskových polohách pozdĺž a v dotyku Mlynského náhonu. Kóstrou pešej dopravy je navrhovaný peší chodník pozdĺž Mlynského náhonu vytvárajúc jasnú hranicu vnútorného priestoru s vodou, vodnými prvkami, brehovými porastami, zeleňou a autorským mobilárom rekylujúcim betónové panely existujúceho koryta. Najkritickejšim momentom motorizovanej dopravy je okružná križovatka v južnej časti riešenej územia. Nahradzujeme ju priesečnou križovatkou s ponechanou stredovou rezervou pre električkovú zatrážnený pás. Motorizovanú dopravu z ulice Továrnska navrhujeme presunúť do koridoru ulice Hviezdoslavova. Ulice Bačiková a Továrnska navrhujeme ako pešie zóny s povolenou dopravnou obsluhou pre bytové zóny a vo vymedzených hodinách pre zájazdovanie. Šírkové parametre tejto zóny dovoľujú vytvoriť kvalitné mestské pobytové prostredie s možnosťou posilnenia a doplnenia vyššej zelene a prepojenia mestských biokoridorov regionálneho významu v ulici Moysesová s Mlynským náhonom. Navrhované riešenie vytvorí bezkonfliktnú pešiu väzbu z centra mesta až do rekreačnej zóny Anička. Vo voľnom priestore medzi Daňovým úradom a Jumbo centrom navrhujeme vytvoriť námestie s vodnou plochou. Objemový potenciál budovy Jumbo centrum, blízkosť expandujúceho kultúrneho centra, Hotel Jasmin spolu s rastúcim potenciálom ulice Masarykova vo väzbe na centrum mesta naplňa opodstatnenosť vytvorenia veľkorozsávaného verejného priestoru. Súčasne parkovacie plochy na tejto ploche navrhujeme nahradit' ideálne viacúčelovými podzemným parkoviskom so vstupom z ulice Hutnícka a s výstupom na ulicu Hutnícka a Masarykova. Rovnako navrhujeme vypustiť z dopravnej siete jednosmernú komunikáciu v južnej časti Tyršovho nábrežia, aby nebola bariérou v námestí. Dopravná obsluha hotela Jasmin bude tak viazaná na ulicu Hutnícka. Ulicu Gorkého navrhujeme upraviť ako dvojpruhovú so samostatnými odbočovacími a pripájacími pruhmi v ťavom odbočení s rozšírením profilu v križovatke s Hviezdoslavovou ulicou a v križovatke s ulicou Slovenskej jednoty. Podobný princíp zúženia koridoru motorizovanej dopravy v prospech dopravy pešej a cyklistickej navrhujeme vo výhľade aj v ulici Národná trieda. Motorizovanú dopravu navrhujeme úplne vypustiť zo severnej časti Tyršovho nábrežia a jej nahradenie sa navrhuje vo vnútrobloku bytových domov z východu. V ulici Tahanovské riadky navrhujeme zriadiť pobytovú ulicu, obytňú zónu, kde bude možný prístup motorizovanej dopravy jedine za účelom dopravnej obsluhy a to jednosmerne severným smerom. Parkovanie v ulici bude možné jedine na značených miestach. Cyklotrasu navrhujeme rozšíriť a napojiť na cyklotrasu vedenú centrom mesta. Navrhujeme sa cyklotrasu v ulici Továrnska s prepojením cez zeleňajú plochu námestia pred Jumbo centrom na cyklotrasu popri Mlynskom náhone v ulici Gorkého a jej pokračovaním v obytnej zóne Tahanovské riadky. V severnej polohe navrhujeme napojenie cyklotrasu na EuroVelo 11.

2.0
Alternatívnym dopravným riešením viazaným na rozsiahlejšie úpravy dnešnej dopravnej siete v južnej časti riešenej územia je vytvorenie jednosmerného dvojpruhového zokruhovania ulíc Masarykova-Alvinczyho-Hutnícka-Strojárska-Komenského-Hviezdoslavova. Riešenie predpokladá prerušenie dotknutých susedných križovatiek a nahradu zabratých plôch statickej dopravy v dotknutých uliciach.

- 1. ETAPA =
 - koryto lybrate panelov, úprava brehov, nové prehrádzky
 - napojenie na Černačský potok
 - prekážka siete, nové premostenia
 - výstavba chodníkov a cyklochodníkov
 - vytvorenie a osadenie mobiláru, svetidiel
 - sádkové úpravy
 - úprava predplatia hotela Jasmin
- 2. ETAPA =
 - vybudovanie obytnej zóny v ulici Tahanovské riadky
 - úprava dopravnej obsluhy na Tyršovom nábreží (odstránenie vozovky, nové prepojenie na Jakobyho ulicu, nové parkovacie plochy, sádkové úpravy)
 - vybudovanie severného úzľa pri Hlinkovej ulici a občiansku vybavenosť
 - úprava profilu ulice Gorkého
- 3. ETAPA =
 - priesečná križovatka Gorkého x Masarykova
 - námestie pred Jumbo centrom s podzemným parkoviskom
 - modifikácia dopravy v ulici Hviezdoslavova a vytvorenie pešej zóny v uliciach Bačiková, Továrnska
- 4. ETAPA =
 - predĺženie električkovej trasy na ulicu Masarykova
 - napojenie na Prešovskú cestu
 - napojenie na sídlisko Darg. hrdinov

